

#margitnegyedarcai: Váli Dezső

2023.01.24.

„Épp ötven esztendeje, hogy idekerültem a Margit körútra, a harmincadik születésnapom. Itteni elődöm is festő, Diener-Dénes Rudolf volt. Őelőtte a legendás múzeumigazgató és gyűjtő, Petrovics Elek, Rippl-Rónai és Ferenczy barátja lakott itt. Nézem csupasz falaimat, valaha itt az ő remekműveik függtek. Száztíz éves házunk tetején ezt a tornyot eredendően is műteremnek tervezték. Bárczy István polgármester ajándéka lehetett az utókor számára, mert akkoriban a környéken, sok hasonló műterem épült. Komoly kedvezménnyel vehette rá erre a leendő háztulajdonosokat.

Fotó: Walton Eszter

Egy szolgálati műteremlakás bérlőit a minisztérium jelöli ki. Így szerencsére, ha akartam volna, se tudtam volna megvásárolni a nagy magánosítás idején, bár apósom igen kapacitált. Ingatlant különösen nem szeretek birtokolni. Hogy ide kerültem, a környéket az évek során megszoktam, megszerettem. Buda egyik szíve a Széll Kálmán tér. Egy lendülettel elérhető Pest, a múzeumok, és itt a Rózsadomb, a Svábhegy. Öregedve, esténként Katával, a feleségemmel, egy órát sétáltunk a szemközti Széllkapu Parkban. Amit, le a kalappal, elképesztő ötletességgel és gondossággal terveztek. Rálátok.

Szeretem ezt a házat is, a műtermet is. Egy példa. 1973-ban megtagadták útlevelem-kérelmemet, mert húgom közben disszidált, apáca lett Salzburgban. Föllebezésemben három érv szerepelt. Feleségem megkapta, muszáj vele mennem, mert mindig mindent elveszít. Pár éve voltam kint, száztíz múzeumot és kiállítást néztem meg Nyugat-Európában, hazajöttem. Buda egyik legszebb műterme az enyém, bolond lennék itt hagyni, én itthon leszek jó festő. Megkaptam a vízumot.

Fotó: Walton Eszter

Ahogy ígértem, itthon lettem festő. Tehetségem amúgy sem világméretű. Külföldre nem is engedtem ki képeimet, unokáinknak szánom, nem német fogorvosi várótermek falára. Ezzel a döntéssel egyszer s mindenkorra kiiktattam magam a magyar galériákból. Sajnálkozva tárták szét karjukat, nem kérhetnek személyi igazolványt a vevőtől. Gyűjtőim, vásárlóim házhoz jönnek, listával, honlapomon tájékozódtak, ott időrendben megnézhető minden munkám.

Tizenhét esztendőig fogalmam sem volt arról, hogy mit szeretnék csinálni. Nem voltam jókedvű gyerek. Majd lesz valami, gondoltam. És lett. Karácsonyra kaptam anyámtól egy üres fekete fotóalbumot. Ráírtam fehér ceruzával: Mégis szép az élet?! Beleragasztottam, ami ezt igazolja: például a kétpárevezősben országos bajnokságon nyert második helyezéssel járó pezsgősüveg címkéjét. És fotók. Köré színes papír girlandok, dísznek. Egyszer a fotó kimaradt, föltaláltam a papírkollázst. A fekete papíron alul fehér fűrészfogas csík, éjjeli város kontúrja. Fölötte lefelé zuhanó vörös folt. Légítámadás lett a címe. Ezt ugyan eltéptem, mint majd minden munkámat az első évekből, de a második megmaradt lányomnál, sőt, ma is kiállítanám; felülnézetből a Móricz Zsigmond körtér, ahol akkor laktam.

Fotó: Walton Eszter

Azután a típusos történet, anyácskám a hátam mögött megmutatta valakinek a rajzaimat. Ahogy az öreg indián mondta, mikor a spanyolok elérték őket, na, kisunokám, föl lettünk fedezve. Mappával a hónom alatt jártam mesteremhez. Egy szombat délelőtt nála teáztunk, mondtam, jelentkeztem a Képzőművészeti Főiskolára. Ne tedd! – válaszolta. Nem tudsz rajzolni. Az az iskola még a szocreál terheit nyögi. Menj az Iparművészetre, az korszerű, ott van színelmélet, anyagtan... Fogtam egy taxit, visszakértem a jelentkezési lapomat, és átvittem az Iparművészetre, Zugligetbe. Életem egyik legjobb döntése volt. Még a cambridge-i diákok sem irigylem, a belsőépítész szakon tizenketten, igazi elitképzést kaptunk, az ország legjobb építészeitől, reggel nyolctól este hatig.

Diploma után két évet töltöttem egy sármelléki kisvállalatnál, mert ott hatórás munkaidőt sikerült kicsikarni. Nagyon kellett nekik egy diplomás. Terveztem hanglemezboltot az Írók Boltja mellé, antikváriumot a Ferenciek terén, édességboltot. És délután háromkor már itthon festettem. Két év után lettem szabadúszó festő. Azóta is az vagyok. Első időben grafikai sameszmunkákból éltem. Például az épülő Ipari Vásáron. Éjjel egykor betűket ragasztottam a pavilon homlokzatára, egy négyméteres létra tetején. Öt napi munka, a keresetből pár hét alkotóházi magánya. Néhány évvel később kaptam egy hároméves Derkovits-ösztöndíjat, amiből meg lehetett élni. Bekerültem a szakmába.

Amiről nem nagyon van mit beszélni. A remekmű egy villámvillanás idejére megmutatja Isten köpenyének szegélyét.”

Váli Dezső

Munkácsy Mihály-díjas festőművész

1027 Margit krt 64/B.

www.deske.hu